ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Αριθμ. Πρωτ. ΑΝΑΦΟΡΩΝ: 238
Ημερομ. Κατάθεσης: 30/10/2026

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ

ΑΝΑΦΟΡΑ

Αθήνα, 23/10/2026

Της: Αθανασίου Μαρίας, Βουλευτού Β΄2 Δυτικού Τομέα Αθηνών

ΠΡΟΣ: Την κ. Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας
Την κ. Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
Τον κ. Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

ΘΕΜΑ: «Πρόταση του φορέα που δρα υπέρ της αναπηρίας με την επωνυμία ‘’Εθελοντούμε’’ για τη λήψη πρωτοβουλιών νομοθέτησης κατά της προσμέτρησης των αναπηρικών παροχών ως εισοδήματος, για την αναμόρφωση των εισοδηματικών κριτηρίων όπου αφορά σε ανάπηρους πολίτες και για την πλήρη απαλλαγή των ατόμων με αναπηρία από τη συμμετοχή στην αγορά φαρμάκων»

Κυρίες και Κύριε Υπουργοί,

Σε υπόμνημα που σας απηύθυνε ο Ευρωπαϊκός και Πανελλήνιος Σύλλογος Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών με την επωνυμία «Εθελοντούμε» (*φορέας που δραστηριοποιείται στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων των ανθρώπων με αναπηρία, στην υποστήριξη των οικογενειών και των φροντιστών τους και στην προώθηση της ισότητας, της συμπερίληψης και της κοινωνικής συμμετοχής*), το οποίο μας κοινοποίησε και το οποίο επισυνάπτουμε στην παρούσα, σχολιάζεται το ότι, όταν εφαρμόζονται τα ίδια εισοδηματικά (‘’αντικειμενικά’’) κριτήρια στα άτομα ‘’με’’ και ‘’χωρίς’’ αναπηρία, υλοποιείται μια πρακτική που δεν ανταποκρίνεται στην αρχή της ουσιαστικής ισότητας, καθώς, δεν λαμβάνεται υπόψη το μόνιμο και αναπόφευκτο, πρόσθετο κόστος, που προκαλεί στους πολίτες η αναπηρία που φέρουν, ούτε υλοποιείται η επιταγή του Συντάγματος για τη λήψη θετικών μέτρων για την προστασία των ατόμων με αναπηρία. Περαιτέρω, τονίζεται ότι, η κάθε αναπηρία συνεπάγεται μία διαρκή οικονομική επιβάρυνση, η οποία επηρεάζει το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα του ατόμου με αναπηρία και της οικογένειάς του, περιορίζοντας, ουσιαστικά, τη δυνατότητα ισότιμης συμμετοχής στην κοινωνική και οικονομική ζωή.

Η μη συνεκτίμηση του πρόσθετου αυτού κόστους που προκαλεί μια αναπηρία, όπως αναφέρει το επισυναπτόμενο υπόμνημα, κατά την εφαρμογή των υπαρχόντων σε ισχύ (δήθεν) ‘’αντικειμενικών κριτηρίων’’ για τα εισοδήματα των πολιτών, έχει ως αποτέλεσμα την άνιση μεταχείριση των αναπήρων συμπολιτών μας, που βρίσκονται σε δυσχερή οικονομική κατάσταση, προσπαθώντας να ανταπεξέλθουν στις σχετικές πρόσθετες δαπάνες της αναπηρίας τους. Το γεγονός αυτό οδηγεί, συχνά, στον αποκλεισμό τους από κοινωνικές παροχές και προγράμματα στήριξης, ως μη όφειλε, προβάλλοντας μια πλασματική, ανύπαρκτη εικόνα μιας δήθεν εισοδηματικής άνεσης.

Διαβάσαμε, περαιτέρω ότι, οι προτάσεις που διατυπώνονται στο επισυναπτόμενο στην παρούσα υπόμνημα εδράζονται στο ισχύον συνταγματικό, διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και αποσκοπούν στην ουσιαστική εφαρμογή της αρχής της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, με αναφορά σε συγκεκριμένα άρθρα του Συντάγματος και με αναφορά στην Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.4074/2012, ενώ, γίνεται και αναφορά στο ότι οι προτάσεις του εν λόγω υπομνήματος αντανακλούν Ευρωπαϊκές πρακτικές, όπως αυτές υλοποιούνται στην Ιρλανδία, στην Γερμανία, στην Σουηδία, στην Ολλανδία και στην Φινλανδία.

Για τους παραπάνω λόγους, οι εκπρόσωποι του ανωτέρω πανελλήνιου συλλόγου μας ζήτησαν να διαμεσολαβήσουμε ενώπιόν σας για λογαριασμό τους, μεταφέροντας προς το μέρος σας τα αιτήματα: **(1)** Να λάβετε τις κατάλληλες πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες, ώστε να αναμορφωθούν τα εισοδηματικά κριτήρια, όσον αφορά στα άτομα με αναπηρία, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη μόνον τα πραγματικά εισπραχθέντα από τους αναπήρους ποσά από οποιαδήποτε πηγή εσόδων για τη διαμόρφωση της φορολογητέας ύλης, **(2)** Να λάβετε τις κατάλληλες πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες, ώστε να μην προσμετρώνται οι αναπηρικές παροχές, ως εισόδημα, **(3)** Να λάβετε τις κατάλληλες πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες, ώστε να απαλλαγούν πλήρως από τη φαρμακευτική συμμετοχή τα άτομα με αναπηρία, **(4)** Να λάβετε τις κατάλληλες πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες, ώστε να θεσπιστεί ειδικός χαμηλότερος φορολογικός συντελεστής για τα εισοδήματα φυσικών προσώπων που θα αφορά στα άτομα με αναπηρία**, (5)** Να ενημερώσετε εγγράφως τον ανωτέρω πανελλήνιο σύλλογο για τις ενέργειες στις οποίες έχετε ήδη προβεί ή προτίθεστε να προβείτε, σχετικά με τα ζητήματα που θίγει η παρούσα, **(6)** Να εξετάσετε την δυνατότητα σύστασης ομάδας εργασίας ή άλλης μορφής θεσμικής διαβούλευσης, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της αναπηρικής κοινότητας, για την αξιολόγηση των προτεινόμενων

μέτρων υπέρ των αναπήρων στο παρόν υπόμνημα, με σκοπό την διαμόρφωση ενός δικαιότερου πλαισίου κοινωνικής προστασίας τους. **(7)** Να οριστεί και να γνωστοποιηθεί στον ανωτέρω πανελλήνιο σύλλογο ένας αρμόδιος Υπηρεσιακός φορέας ή μια Υπηρεσιακή Διεύθυνση, τιθέμενη υπό την εποπτεία σας, με την οποία θα είναι δυνατόν να συνεχιστεί ο κοινός διάλογος και η περαιτέρω επεξεργασία των ανωτέρω προτάσεων.

Με δεδομένα όλα τα παραπάνω και αφού λάβετε υπόψη τα αναφερόμενα στο συνημμένο υπόμνημα, σας παρακαλώ, να τα εξετάσετε και να αποφανθείτε σχετικά

Η Αναφέρουσα Βουλευτής

Αθανασίου Μαρία

Επισυνάπτεται: Το παραπάνω αναφερόμενο υπόμνημα

Σύλλογος Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών
«Εθελοντούμε»
Αρ. Πρωτοκόλλου: 19589/26
Τηλ [redacted]
Αθήνα, 20 Ιουλίου 2026

ΥΠΟΜΝΗΜΑ – ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΣ

Τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
κ. Κυριάκο Πιερρακάκη

Την Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας
κα Δόμνα Μιχαηλίδου

Την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
κα Νίκη Κεραμέως

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ: Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας

ΘΕΜΑ: **Πρόταση δημόσιας πολιτικής για την προσαρμογή των εισοδηματικών κριτηρίων, τη μη προσμέτρηση των αναπηρικών παροχών ως εισοδήματος, τη θέσπιση ειδικού συντελεστή προσαρμογής λόγω αναπηρίας και την πλήρη απαλλαγή των ατόμων με αναπηρία από τη φαρμακευτική συμμετοχή.**

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Αξιότιμες κυρίες Υπουργοί,

Ο **Σύλλογος Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών «Εθελοντούμε»**, στο πλαίσιο της θεσμικής του αποστολής για την προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, καταθέτει την παρούσα πρόταση δημόσιας πολιτικής με σκοπό την αντιμετώπιση μίας διαχρονικής κοινωνικής ανισότητας, η οποία εξακολουθεί να επηρεάζει σημαντικό αριθμό συμπολιτών μας.

Η Πολιτεία εφαρμόζει εύλογα εισοδηματικά κριτήρια για τη χορήγηση κοινωνικών παροχών και οικονομικών ενισχύσεων. Ωστόσο, η εφαρμογή των ίδιων εισοδηματικών ορίων στα άτομα με και χωρίς αναπηρία δεν ανταποκρίνεται στην αρχή της ουσιαστικής ισότητας, καθώς δεν λαμβάνει υπόψη το μόνιμο και αναπόφευκτο πρόσθετο κόστος που συνεπάγεται η αναπηρία.

Η αναπηρία δεν αποτελεί μόνο μία κατάσταση υγείας ή έναν λειτουργικό περιορισμό. Συνεπάγεται μία διαρκή οικονομική επιβάρυνση, η οποία επηρεάζει το πραγματικό

διαθέσιμο εισόδημα του ατόμου με αναπηρία και της οικογένειάς του, περιορίζοντας ουσιαστικά τη δυνατότητα ισότιμης συμμετοχής στην κοινωνική και οικονομική ζωή.

Η μη συνεκτίμηση του πρόσθετου αυτού κόστους κατά την εφαρμογή των εισοδηματικών κριτηρίων έχει ως αποτέλεσμα την άνιση μεταχείριση πολιτών που βρίσκονται σε αντικειμενικά διαφορετική οικονομική κατάσταση, οδηγώντας πολλές φορές στον αποκλεισμό τους από κοινωνικές παροχές και προγράμματα στήριξης.

1. Το πρόσθετο κόστος της αναπηρίας

Το πρόσθετο κόστος της αναπηρίας αποτελεί μία αντικειμενική και μόνιμη οικονομική επιβάρυνση, η οποία διαφοροποιεί ουσιαστικά την πραγματική οικονομική κατάσταση ενός ατόμου με αναπηρία από εκείνη ενός πολίτη χωρίς αναπηρία, ακόμη και όταν το δηλωθέν εισόδημά τους είναι το ίδιο.

Το κόστος αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων:

- φαρμακευτική αγωγή,
- θεραπείες και προγράμματα αποκατάστασης,
- μετακινήσεις προς δομές υγείας και εκπαίδευσης,
- τεχνικά βοηθήματα και υποστηρικτικό εξοπλισμό,
- ιατροτεχνολογικά μέσα,
- αναλώσιμα υγειονομικού χαρακτήρα,
- υπηρεσίες προσωπικής υποστήριξης και φροντίδας,
- ειδικές εκπαιδευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες,
- λοιπές δαπάνες που συνδέονται άμεσα με τη διαβίωση του ατόμου με αναπηρία.

Η διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία, καθώς και σχετικές μελέτες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναγνωρίζουν ότι τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν σημαντικά αυξημένο κόστος διαβίωσης (**Extra Cost of Disability**), γεγονός που μειώνει ουσιαστικά το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημά τους.

Κατά συνέπεια, δύο πολίτες με το ίδιο φορολογητέο εισόδημα δεν διαθέτουν την ίδια πραγματική οικονομική δυνατότητα όταν ο ένας είναι άτομο με αναπηρία. Η εφαρμογή των ίδιων οικονομικών κριτηρίων σε ουσιωδώς διαφορετικές καταστάσεις δεν οδηγεί σε ίση μεταχείριση, αλλά σε ουσιαστική ανισότητα.

2. Χαρακτηριστικό παράδειγμα άνισης μεταχείρισης

Η ανάγκη αναμόρφωσης του ισχύοντος πλαισίου αποτυπώνεται με ιδιαίτερη σαφήνεια στην περίπτωση της διαφορετικής αντιμετώπισης των αναπηρικών επιδομάτων και των αναπηρικών συντάξεων κατά την εφαρμογή εισοδηματικών κριτηρίων.

Στην πράξη παρατηρείται μία εμφανής κοινωνική αδικία.

Άτομο με αναπηρία που λαμβάνει αναπηρικό επίδομα από τον ΟΠΕΚΑ δύναται, σε αρκετές περιπτώσεις και σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία του αντίστοιχου προγράμματος, να εξακολουθεί να πληροί τα εισοδηματικά κριτήρια για τη χορήγηση κοινωνικών παροχών, καθώς το συγκεκριμένο επίδομα δεν συνυπολογίζεται ως εισόδημα.

Αντίθετα, άλλο άτομο με την ίδια αναπηρία, το ίδιο ποσοστό αναπηρίας, τις ίδιες ανάγκες και ουσιαστικά το ίδιο επίπεδο διαβίωσης, το οποίο λαμβάνει αναπηρική σύνταξη αντί επιδόματος, αποκλείεται από τις ίδιες κοινωνικές παροχές, επειδή η αναπηρική σύνταξη συνυπολογίζεται ως εισόδημα.

Κατ' αποτέλεσμα, δύο πολίτες που αντιμετωπίζουν τις ίδιες αντικειμενικές δυσκολίες αντιμετωπίζονται διαφορετικά αποκλειστικά λόγω της μορφής της οικονομικής παροχής που λαμβάνουν και όχι βάσει των πραγματικών αναγκών τους.

Η διαφοροποίηση αυτή δεν συνάδει ούτε με την αρχή της ισότητας ούτε με την υποχρέωση της Πολιτείας να λαμβάνει ειδικά μέτρα προστασίας υπέρ των ατόμων με αναπηρία, όπως επιβάλλουν το Σύνταγμα και οι διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας.

3. Νομική τεκμηρίωση

Οι προτάσεις που διατυπώνονται στην παρούσα επιστολή εδράζονται στο ισχύον συνταγματικό, διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και αποσκοπούν στην ουσιαστική εφαρμογή της αρχής της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

3.1 Συνταγματικό πλαίσιο

Το **Σύνταγμα της Ελλάδας** κατοχυρώνει την ισότητα όλων των πολιτών ενώπιον του νόμου και επιβάλλει στην Πολιτεία την υποχρέωση λήψης θετικών μέτρων για την προστασία των ατόμων με αναπηρία.

Ειδικότερα:

- **Το άρθρο 4** κατοχυρώνει την αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου.
- **Το άρθρο 21 παρ. 6** προβλέπει ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που διασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.
- **Το άρθρο 25** κατοχυρώνει την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου και επιβάλλει σε όλα τα όργανα της Πολιτείας την αποτελεσματική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

Οι ανωτέρω διατάξεις δεν επιβάλλουν μόνο την τυπική ίση μεταχείριση των πολιτών, αλλά απαιτούν τη λήψη ειδικών μέτρων όταν αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη ουσιαστικής ισότητας.

3.2 Διεθνές πλαίσιο

Η **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον **Ν. 4074/2012**, αποτελεί δεσμευτικό κανόνα του ελληνικού δικαίου και καθορίζει τις υποχρεώσεις της Πολιτείας ως προς την προστασία και προαγωγή των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Ειδικότερα:

- **Άρθρο 5 – Ισότητα και μη διάκριση:** Τα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν την ουσιαστική ισότητα και να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης λόγω αναπηρίας.

- **Άρθρο 19 – Ανεξάρτητη διαβίωση και ένταξη στην κοινότητα:** Αναγνωρίζεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να ζουν με αυτονομία και να συμμετέχουν ισότιμα στην κοινωνική ζωή.
- **Άρθρο 28 – Επαρκές επίπεδο διαβίωσης και κοινωνική προστασία:** Τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεούνται να διασφαλίζουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε κατάλληλα μέτρα κοινωνικής προστασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες που απορρέουν από την αναπηρία.

Η Σύμβαση επιβάλλει στα κράτη όχι μόνο την αποφυγή διακρίσεων, αλλά και τη λήψη θετικών μέτρων που διασφαλίζουν πραγματική ισότητα και αποτελεσματική κοινωνική προστασία.

4. Ευρωπαϊκές πρακτικές

Η αναγνώριση του πρόσθετου κόστους της αναπηρίας αποτελεί πλέον θεμελιώδη αρχή της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής.

Η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, μέσα από συγκριτικές μελέτες για τα συστήματα κοινωνικής προστασίας σε ευρωπαϊκές χώρες, επισημαίνει ότι η εφαρμογή γενικών εισοδηματικών κριτηρίων χωρίς συνεκτίμηση των πρόσθετων αναγκών των ατόμων με αναπηρία δεν διασφαλίζει ουσιαστική ισότητα ούτε αποτελεσματική κοινωνική προστασία.

Στο πλαίσιο αυτό, αρκετά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αναπτύξει μηχανισμούς που αναγνωρίζουν ότι η αναπηρία συνεπάγεται μόνιμες οικονομικές επιβαρύνσεις και προσαρμόζουν ανάλογα τις πολιτικές κοινωνικής προστασίας.

Ιρλανδία

Η Ιρλανδία ανέθεσε ειδική εθνική μελέτη για το «**Cost of Disability**», με στόχο την αποτύπωση του πραγματικού πρόσθετου κόστους που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία.

Η μελέτη ανέδειξε ότι οι δαπάνες για υγειονομική περίθαλψη, θεραπείες, μετακινήσεις, εξοπλισμό και υπηρεσίες υποστήριξης μειώνουν σημαντικά το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των δικαιούχων και χρησιμοποιείται ως εργαλείο σχεδιασμού κοινωνικής πολιτικής.

Γερμανία

Η Γερμανία εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής προστασίας, το οποίο συνδυάζει οικονομικές παροχές και εξειδικευμένες υπηρεσίες, αναγνωρίζοντας ότι η αναπηρία δημιουργεί πρόσθετες ανάγκες που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποκλειστικά μέσω των γενικών κοινωνικών παροχών.

Σουηδία

Η κοινωνική πολιτική της Σουηδίας βασίζεται στη λειτουργική αξιολόγηση των πραγματικών αναγκών του ατόμου και όχι αποκλειστικά στο ύψος του εισοδήματος. Παρέχεται ένα ευρύ φάσμα οικονομικών ενισχύσεων και υπηρεσιών που αποσκοπούν στην αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους της αναπηρίας.

Ολλανδία

Η Ολλανδία εφαρμόζει μηχανισμούς εξατομικευμένης υποστήριξης, συνδυάζοντας οικονομικές παροχές και υπηρεσίες φροντίδας, με σκοπό τη διασφάλιση της κοινωνικής ένταξης και την αποτροπή του οικονομικού αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία.

Φινλανδία

Η Φινλανδία χορηγεί ειδικές παροχές που αποσκοπούν στην κάλυψη των πρόσθετων εξόδων που προκαλεί η αναπηρία, αναγνωρίζοντας ότι οι δαπάνες αυτές δεν αποτελούν στοιχείο οικονομικής ευχέρειας αλλά αναγκαία προϋπόθεση αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Η διεθνής εμπειρία καταδεικνύει ότι η αναγνώριση του πρόσθετου κόστους της αναπηρίας αποτελεί πλέον καθιερωμένη ευρωπαϊκή πρακτική και βασική αρχή του σύγχρονου κοινωνικού κράτους.

5. Προτάσεις δημόσιας πολιτικής

Με βάση τα ανωτέρω, ο Σύλλογός μας προτείνει την υιοθέτηση των ακόλουθων παρεμβάσεων:

1. Αναμόρφωση των εισοδηματικών κριτηρίων

Τη θέσπιση αυξημένων εισοδηματικών ορίων για όλα τα άτομα με αναπηρία σε κάθε πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης, κοινωνικής παροχής, στεγαστικής πολιτικής, ενεργειακής στήριξης, κοινωνικού τιμολογίου και κάθε άλλης κοινωνικής παροχής του Δημοσίου, ώστε να λαμβάνεται υπόψη το αποδεδειγμένο πρόσθετο κόστος της αναπηρίας.

2. Μη προσμέτρηση των αναπηρικών παροχών ως εισοδήματος

Τη μη προσμέτρηση όλων των οικονομικών παροχών που καταβάλλονται αποκλειστικά λόγω αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένων των αναπηρικών επιδομάτων και των αναπηρικών συντάξεων, κατά τον υπολογισμό των εισοδηματικών κριτηρίων για τη χορήγηση κοινωνικών παροχών και οικονομικών ενισχύσεων.

3. Πλήρης απαλλαγή από τη φαρμακευτική συμμετοχή

Την πλήρη απαλλαγή των ατόμων με αναπηρία από κάθε συμμετοχή στη φαρμακευτική δαπάνη, όταν αυτή αφορά τη θεραπεία της αναπηρίας ή των συνοδών χρόνιων παθήσεων, καθώς πρόκειται για αναγκαία και διαρκή προϋπόθεση για τη διατήρηση της υγείας, της λειτουργικότητας και της αξιοπρεπούς διαβίωσης.

4. Θέσπιση ειδικού συντελεστή προσαρμογής λόγω αναπηρίας

Τη θέσπιση ειδικού συντελεστή προσαρμογής κατά την αξιολόγηση των εισοδηματικών κριτηρίων, ώστε να λαμβάνεται υπόψη το αποδεδειγμένο πρόσθετο κόστος της αναπηρίας μέσω κατάλληλου μηχανισμού προσαρμογής του εισοδήματος ή άλλης ισοδύναμης διαδικασίας. Με τον τρόπο αυτό, η αξιολόγηση της επιλεξιμότητας θα αντανακλά την πραγματική οικονομική δυνατότητα του ατόμου με αναπηρία και όχι αποκλειστικά το ονομαστικό δηλωθέν εισόδημά του.

6. Επίλογος

Η αναπηρία δεν αποτελεί επιλογή και δεν μπορεί να λειτουργεί ως παράγοντας οικονομικού αποκλεισμού ή ως αιτία άνισης πρόσβασης στην κοινωνική προστασία.

Η ουσιαστική ισότητα δεν επιτυγχάνεται με την εφαρμογή των ίδιων κανόνων σε άνισες καταστάσεις, αλλά με τη λήψη ειδικών μέτρων που αντισταθμίζουν τις πραγματικές ανισότητες και διασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή.

Οι προτάσεις που καταθέτουμε δεν αποσκοπούν στη δημιουργία προνομιακής μεταχείρισης υπέρ των ατόμων με αναπηρία. Αντιθέτως, επιδιώκουν την εφαρμογή των συνταγματικών επιταγών, των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας και των θεμελιωδών αρχών του κοινωνικού κράτους δικαίου, με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες των πολιτών που ζουν με αναπηρία.

Η αναγνώριση του πρόσθετου κόστους της αναπηρίας αποτελεί πλέον καθιερωμένη ευρωπαϊκή πρακτική και συνιστά βασική προϋπόθεση για τη διαμόρφωση δίκαιων και αποτελεσματικών πολιτικών κοινωνικής προστασίας. Η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει σε ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις που θα ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή, θα περιορίσουν τον κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού και θα διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση όλων των πολιτών.

Ο Σύλλογός μας εκφράζει την πεποίθηση ότι η υιοθέτηση των ανωτέρω προτάσεων θα αποτελέσει μία ουσιαστική μεταρρύθμιση προς όφελος των ατόμων με αναπηρία, των οικογενειών τους και συνολικά της ελληνικής κοινωνίας, συμβάλλοντας στην οικοδόμηση ενός δικαιότερου και περισσότερο συμπεριληπτικού κράτους.

Παραμένουμε στη διάθεση της Πολιτείας για κάθε συνεργασία, διαβούλευση και περαιτέρω τεκμηρίωση που θα συμβάλει στην επεξεργασία και υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων.

7. Αίτημα του Συλλόγου

Κατόπιν των ανωτέρω, ο **Σύλλογος Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών «Εθελοντούμε»** ζητά από κάθε αποδέκτη της παρούσας επιστολής, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του:

1. **Να εξετάσει τις προτάσεις δημόσιας πολιτικής** που περιλαμβάνονται στην παρούσα επιστολή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και των επικείμενων νομοθετικών ή κανονιστικών παρεμβάσεων.
2. **Να μας ενημερώσει εγγράφως** για τις ενέργειες στις οποίες έχει ήδη προβεί ή προτίθεται να προβεί σχετικά με τα ζητήματα που αναδεικνύονται στην παρούσα επιστολή.
3. **Να εξετάσει τη δυνατότητα σύστασης ομάδας εργασίας ή άλλης μορφής θεσμικής διαβούλευσης**, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της αναπηρικής κοινότητας, για την αξιολόγηση των προτεινόμενων μέτρων και τη διαμόρφωση ενός δικαιότερου πλαισίου κοινωνικής προστασίας.
4. **Να γνωστοποιήσει τον αρμόδιο υπηρεσιακό φορέα ή τη Διεύθυνση** με την οποία δύναται να συνεχιστεί ο θεσμικός διάλογος και η περαιτέρω επεξεργασία των προτάσεων.
5. **Να μας γνωστοποιήσει τον αριθμό πρωτοκόλλου** με τον οποίο θα καταχωριστεί η παρούσα επιστολή σε κάθε υπηρεσία στην οποία θα διαβιβαστεί.

Ο Σύλλογός μας πιστεύει ότι η συνεργασία της Πολιτείας με τους θεσμικούς εκπροσώπους των ατόμων με αναπηρία αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διαμόρφωση πολιτικών που ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των πολιτών και ενισχύουν την κοινωνική συνοχή.

Με εκτίμηση,

Για τον Σύλλογο Φίλων Παιδιών, Εφήβων, Ενηλίκων ΑμεΑ και όλων των παιδιών «Εθελοντούμε»

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Συγκριτική Ευρωπαϊκή Τεκμηρίωση για το Πρόσθετο Κόστος της Αναπηρίας και την Κοινωνική Προστασία

1. Εισαγωγή

Η αντιμετώπιση του πρόσθετου κόστους που συνεπάγεται η αναπηρία αποτελεί πλέον θεμελιώδη αρχή της ευρωπαϊκής κοινωνικής πολιτικής και αναγνωρίζεται ως βασική προϋπόθεση για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας.

Η αναπηρία δεν επηρεάζει μόνο τη λειτουργικότητα ενός ατόμου, αλλά συνεπάγεται και ένα μόνιμο, αντικειμενικό και συχνά ιδιαίτερα υψηλό οικονομικό κόστος, το οποίο επιβαρύνει καθημερινά το ίδιο το άτομο και την οικογένειά του. Το κόστος αυτό αφορά, μεταξύ άλλων, δαπάνες για υγειονομική περίθαλψη, θεραπείες, μετακινήσεις, τεχνικά βοηθήματα, προσωπική υποστήριξη, ειδικό εξοπλισμό, αναλώσιμα και υπηρεσίες αποκατάστασης.

Για τον λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα περισσότερα κράτη-μέλη έχουν αναπτύξει πολιτικές κοινωνικής προστασίας που λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες οικονομικές επιβαρύνσεις που συνεπάγεται η αναπηρία, αναγνωρίζοντας ότι η εφαρμογή γενικών εισοδηματικών κριτηρίων χωρίς σχετικές προσαρμογές οδηγεί σε ουσιαστικές κοινωνικές ανισότητες.

2. Ευρωπαϊκή προσέγγιση

Η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, μέσω συγκριτικών μελετών για τα συστήματα κοινωνικής προστασίας των ατόμων με αναπηρία σε **35 ευρωπαϊκές χώρες**, επισημαίνει ότι η προστασία των ατόμων με αναπηρία δεν εξαντλείται στη χορήγηση επιδομάτων ή συντάξεων.

Αντίθετα, τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη εφαρμόζουν συνδυασμό μέτρων που περιλαμβάνει:

- οικονομικές ενισχύσεις,
- φορολογικές ελαφρύνσεις,
- ειδικές κοινωνικές παροχές,
- υπηρεσίες υποστήριξης,
- εξατομικευμένη αξιολόγηση αναγκών,
- προσαρμοσμένα εισοδηματικά κριτήρια.

Κοινός στόχος των πολιτικών αυτών είναι η αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους της αναπηρίας και η διασφάλιση της ουσιαστικής ισότητας, όπως προβλέπεται από τη **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία**.

3. Παραδείγματα ευρωπαϊκών πρακτικών

3.1 Ιρλανδία

Η Ιρλανδία αποτελεί ένα από τα πλέον χαρακτηριστικά παραδείγματα αναγνώρισης του πρόσθετου κόστους της αναπηρίας.

Η Κυβέρνηση της Ιρλανδίας ανέθεσε ειδική εθνική μελέτη με τίτλο «**The Cost of Disability in Ireland**», με σκοπό την ποσοτικοποίηση των οικονομικών επιβαρύνσεων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία.

Η μελέτη κατέδειξε ότι το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των ατόμων με αναπηρία είναι σημαντικά χαμηλότερο από αυτό που προκύπτει από τα φορολογικά στοιχεία, καθώς σημαντικό μέρος του εισοδήματος απορροφάται από αναγκαίες δαπάνες που σχετίζονται αποκλειστικά με την αναπηρία.

Τα ευρήματα αυτά αξιοποιούνται ως εργαλείο σχεδιασμού της κοινωνικής πολιτικής και των οικονομικών ενισχύσεων.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της **Disability Allowance**, εφαρμόζονται ειδικοί κανόνες αξιολόγησης των οικονομικών μέσων των δικαιούχων, ώστε να αποφεύγεται ο αποκλεισμός τους από το σύστημα κοινωνικής προστασίας.

3.2 Γερμανία

Η Γερμανία εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο σύστημα κοινωνικής προστασίας, το οποίο συνδυάζει οικονομικές παροχές, εξειδικευμένες υπηρεσίες και φορολογικές ελαφρύνσεις.

Η βασική φιλοσοφία του συστήματος είναι ότι η αναπηρία δημιουργεί μόνιμες πρόσθετες ανάγκες, οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποκλειστικά μέσω των γενικών κοινωνικών παροχών.

Για τον λόγο αυτό παρέχονται ειδικά μέτρα οικονομικής ενίσχυσης και εξατομικευμένης υποστήριξης, με στόχο την ενίσχυση της ανεξάρτητης διαβίωσης και της κοινωνικής συμμετοχής.

3.3 Σουηδία

Η Σουηδία αποτελεί διαχρονικά πρότυπο κοινωνικού κράτους στον τομέα της αναπηρίας.

Η κοινωνική πολιτική βασίζεται στη λειτουργική αξιολόγηση των πραγματικών αναγκών κάθε ατόμου και όχι αποκλειστικά στο δηλωθέν εισόδημά του.

Το κράτος παρέχει ευρύ φάσμα οικονομικών ενισχύσεων, υπηρεσιών προσωπικής υποστήριξης και κοινωνικών υπηρεσιών, με σκοπό την κάλυψη του πρόσθετου κόστους που συνεπάγεται η αναπηρία και τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών συμμετοχής στην κοινωνία.

3.4 Ολλανδία

Η Ολλανδία εφαρμόζει ένα σύστημα που συνδυάζει οικονομικές παροχές, ασφαλιστική κάλυψη και εξατομικευμένες υπηρεσίες φροντίδας.

Η κρατική πολιτική αναγνωρίζει ότι οι πρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις που προκαλεί η αναπηρία δεν μπορούν να αξιολογούνται με τα ίδια κριτήρια που εφαρμόζονται στον γενικό πληθυσμό.

Η εξατομικευμένη αξιολόγηση των αναγκών αποτελεί βασική αρχή του ολλανδικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας.

3.5 Φινλανδία

Η Φινλανδία χορηγεί ειδικά επιδόματα αναπηρίας τα οποία έχουν ως αποκλειστικό σκοπό την κάλυψη των πρόσθετων εξόδων που προκαλεί η αναπηρία.

Οι παροχές αυτές δεν αντιμετωπίζονται ως ένδειξη οικονομικής ευχέρειας αλλά ως αναγκαίο μέσο αντιστάθμισης των αυξημένων δαπανών που συνδέονται με την καθημερινή διαβίωση του ατόμου με αναπηρία.

Η φινλανδική προσέγγιση αναγνωρίζει ότι το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα ενός ατόμου με αναπηρία διαφέρει ουσιωδώς από το ονομαστικό εισόδημά του.

4. Συμπεράσματα

Η συγκριτική ευρωπαϊκή εμπειρία καταδεικνύει ότι η αναγνώριση του πρόσθετου κόστους της αναπηρίας αποτελεί πλέον πάγια πρακτική των σύγχρονων ευρωπαϊκών κρατών και βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών κοινωνικής προστασίας.

Παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις μεταξύ των εθνικών συστημάτων, όλα συγκλίνουν σε μία κοινή αρχή:

Η οικονομική κατάσταση ενός ατόμου με αναπηρία δεν μπορεί να αξιολογείται αποκλειστικά βάσει του δηλωθέντος εισοδήματος, αλλά πρέπει να συνεκτιμάται το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα μετά την κάλυψη των πρόσθετων δαπανών που επιβάλλει η αναπηρία.

Η υιοθέτηση αντίστοιχων πολιτικών στην Ελλάδα θα αποτελέσει ουσιαστική εφαρμογή των διατάξεων του Συντάγματος, της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και των αρχών του κοινωνικού κράτους δικαίου.

Η ενσωμάτωση ευρωπαϊκών καλών πρακτικών στο εθνικό σύστημα κοινωνικής προστασίας θα συμβάλει στην ενίσχυση της ισότητας, στη μείωση του κινδύνου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού και στη δημιουργία ενός δικαιότερου και περισσότερο συμπεριληπτικού κράτους για όλα τα άτομα με αναπηρία.

Ενδεικτικές πηγές

- Σύνταγμα της Ελλάδας.
- Ν. 4074/2012 – Κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

- United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (UNCRPD).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή – *Social Protection of People with Disabilities: Analysis of Policies in 35 Countries*.
- Government of Ireland – *The Cost of Disability in Ireland*.
- European Disability Forum (EDF) – Εκθέσεις και μελέτες για την κοινωνική προστασία των ατόμων με αναπηρία στην Ευρώπη.